

ŽEMĖS ŪKIO VEIKLĄ VYK DANČIŲ GYVENTOJŲ MOKESTINĖS PRIEVOLĖS

Erika Skaržinskienė

Mokesčių informacijos departamentas



VALSTYBINĖ
MOKESČIŲ
INSPEKCIJA

TURINYS

1. Gyventojų pajamų priskyrimas pajamoms iš žemės ūkio veiklos.
2. Žemės ūkio veiklą vykdančių gyventojų registravimasis mokesčių mokėtojais (ir kiti reikalavimai).
3. Pajamų, gautų iš žemės ūkio veiklos, apmokestinimas:
 - 3.1 Neapmokestinamosioms pajamoms priskiriamos pajamos.
 - 3.2 Apmokestinamosioms pajamoms priskiriamos pajamos.
4. Žemės ūkio veiklą vykdančių gyventojų apskaitos tvarkymas.
5. Žemės mokestis.
6. Kuriais atvejais skiriamos ir (arba) neskiriamos baudos.
7. Aktualūs klausimai – atsakymai žemės ūkio veiklą vykdančiams asmenims.

1. GAUNAMŲ PAJAMŲ PRISKYRIMAS PAJAMOS IŠ ŽEMĖS ŪKIO VEIKLOS

Pajamos iš žemės ūkio veiklos, tai:

- **pajamos iš žemės ūkio produktų gamybos**, kaip tai apibrėžta Lietuvos Respublikos žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatyme,
- **pajamos iš Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtintame sąraše nurodytų paslaugų žemės ūkiui teikimo**,
- **pajamos, gautos realizuojant iš savo ūkio žemės ūkio produktų pagamintus maisto produktus.**

Pajamų apmokestinimo pajamų mokesčiu nuostatos priklauso nuo to, ar gyventojas laikomas, ar nelaikomas vykdančiu **individualią veiklą**.

Pajamų iš žemės ūkio veiklos sąvoka pajamų mokesčio tikslais yra nustatyta Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo (toliau - GPMĮ) 2 straipsnio 33 dalyje. Paslaugų žemės ūkiui sąrašas patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. sausio 25 d. nutarimu Nr. 76.

2. ŽEMĖS ŪKIO VEIKLĄ VYKLANČIŲ GYVENTOJŲ REGISTRAVIMASIS MOKESČIŲ MOKĖTOJ AIS

Gyventojas, užsiimantis žemės ūkio veikla, GPMĮ požiūriu yra laikomas vykdančiu **individualią veiklą**.

Individualios veiklos požymiai:

- **savarankiškumo** (gyventojas pats sprendžia su veikla susijusius klausimus, pats dengia išlaidas, susijusias su veiklos vykdymu ir pan.),
- **tęstinumo** (nevienkartiniai, sistemingi, tęstinį laikotarpį sudaromi sandoriai, jų atsikartojamumas, motyvas ir galimybė nuolat vykdyti veiklą ir pan.),
- **siekio gauti pajamų** ar kitos ekonominė naudos.

Šiuos požymius atitinkančią vykdomą veiklą **gyventojas turi įregistruoti** teisės aktuose nustatyta tvarka.

Individualios veiklos požymiai nustatyti GPMĮ 2 straipsnio 7 dalyje.

2. ŽEMĖS ŪKIO VEIKLĄ VYKLANČIŲ GYVENTOJŲ REGISTRAVIMASIS MOKESČIŲ MOKĖTOJ AIS

Reikia registruotis:

- Ūkininkai ir jų partneriai į Mokesčių mokėtojų registrą registruojami pagal **Ūkininkų ūkių registro** pateikiamus duomenis.
- Asmenys, kurie vykdo žemės ūkio veiklą, bet nėra įsiregistravę Ūkininkų ūkių registre, registruojami Mokesčių mokėtojų registre pagal **Žemės ir kaimo verslo registro** pateiktus duomenis.

Kadangi šiems registrams pateikiami duomenys ir apie gyventojų vykdomą veiklą (žemės ūkio ir/ar kt.), pagal jų duomenis Valstybinė mokesčių inspekcija (toliau - VMI) įregistruoja gyventojus į Mokesčių mokėtojų registrą.

Tačiau, jeigu žemės ūkio veiklą vykdančias gyventojas **pageidauja užsiimti kita tęstinio pobūdžio savarankiška veikla**, kuri neįregistruota Ūkininkų ūkių registre ar Žemės ir kaimo verslo registre, jis turi informuoti VMI, pateikdamas Fizinio asmens prašymo įregistruoti į Mokesčių mokėtojų registrą REG812 formą, ne vėliau kaip veiklos vykdymo pradžios dieną.

REG 812 forma patvirtinta Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2013 m. birželio 25 d. įsakymu Nr. VA-36.





2. ŽEMĖS ŪKIO VEIKLĄ VYKLANČIŲ GYVENTOJŲ REGISTRAVIMASIS MOKESČIŲ MOKĖTOJ AIS

1 pavyzdys

Gyventoja ketina užsiimti gėlių auginimo veikla – auginti gėles ir jas parduoti.

Klausimas

Ar būtina įsteigti įmonę – mažąją bendriją (MB), individualią įmonę (IĮ) ar kt.?
Ar nereikia registruoti?

Atsakymas

Gyventoja neprivalo įregistruoti juridinio asmens (MB, IĮ ar kt.), tačiau, jei tokia veikla užsiims nuolat ir jos veiklai bus būdingi individualios veiklos požymiai, ji turės:

- žemės ūkio valdą gėlių auginimui įregistruoti Žemės ūkio ir kaimo verslo registre (dėl žemės ūkio valdos įregistravimo reikia kreiptis į seniūniją, kurios teritorijoje yra valda);
- pasirūpinti leidimu prekiauti tam tikroje prekybos vietoje (pvz., prekiaujant turgavietėje, reikia kreiptis į savivaldybę, kurios teritorijoje yra turgavietė)
- dėl reikalavimų pasiteirauti Valstybinėje maisto ir veterinarijos tarnyboje.

2. ŽEMĖS ŪKIO VEIKLĄ VYKLANČIŲ GYVENTOJŲ REGISTRAVIMASIS MOKESČIŲ MOKĖTOJ AIS

Nereikia registruotis:

Jeigu gyventojas parduoda savo žemėje užaugintus žemės ūkio produktus, ir nėra nei ūkininkas, nei įregistravęs ūkio valdą, ir gyventojas sandoriams nėra būdingi individualios veiklos požymiai. Tokiu atveju:

- toks gyventojas nelaikomas vykdančiu individualią veiklą;
- reikia pasirūpinti leidimu prekiauti tam tikroje prekybos vietoje (pvz., prekiaujant turgavietėje, reikia kreiptis į savivaldybę, kurios teritorijoje yra turgavietė).
- prekybos vietoje reikia turėti dokumentus, patvirtinančius žemės valdymą arba naudojimą, ir asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą.
- pasidomėti dėl reikalavimų Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnyboje.



2. ŽEMĖS ŪKIO VEIKLĄ VYKLANČIŲ GYVENTOJŲ REGISTRAVIMASIS MOKESČIŲ MOKĖTOJ AIS

2 pavyzdys

Gyventoja birželio mėnesį savaitgaliais turgavietėje parduoda savo namų valdoje užaugintus agurkus, svogūnus ir kitas daržoves.

Klausimas

Ar būtina įregistruoti veiklą?

Atsakymas

Kai gyventoja parduoda užsiaugintas daržoves, tačiau nuolat neužsiima daržovių auginimo veikla, jai nereikia registruotis nei Ūkininkų ūkio registre, nei Žemės ūkio ir kaimo verslo registre, nei VMI.

Prekiaujant asmeniniame sklype užauginta produkcija, prekybos vietoje gyventoja turi turėti leidimą prekiauti turgavietėje, žemės valdymą patvirtinantį dokumentą ir asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą. Taip pat reikia pasidomėti dėl reikalavimų Valstybinėje maisto ir veterinarijos tarnyboje.

3. PAJAMŲ, GAUTŲ IŠ ŽEMĖS ŪKIO VEIKLOS, APMOKESTINIMAS

3.1 Neapmokestinamosioms pajamoms priskiriamos pajamos.

- Pagal **GPMĮ 17 straipsnio 1 dalies 23 punktą**, pajamos iš žemės ūkio veiklos **neapmokestinamos gyventojų pajamų mokesčiu**, jeigu atitinkamu mokesčiniu laikotarpiu gyventojas neprivalo registruotis ir nėra įregistruotas PVM mokėtoju.

Atvejai, kuriais privaloma registruotis PVM mokėtojais, skaičiuoti ir mokėti PVM, yra nustatyti Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 71, 71 (1) straipsniuose.



3. PAJAMŲ, GAUTŲ IŠ ŽEMĖS ŪKIO VEIKLOS, APMOKESTINIMAS

3 pavyzdys

Gyventojas savo žemės sklype augina agurkus. 2019 metais jų pardavė už 4000 Eur.

Klausimas

Ar gyventojas 2019 metais už parduotus agurkus gautos 4000 Eur pajamos apmokestinamos pajamų mokesčiu?

Atsakymas

Šios iš žemės ūkio veiklos gautos pajamos neapmokestinamos gyventojų pajamų mokesčiu, jeigu gyventojas nėra įsiregistravęs PVM mokėtoju.

3. PAJAMŲ, GAUTŲ IŠ ŽEMĖS ŪKIO VEIKLOS, APMOKESTINIMAS

3.2 Apmokestinamosioms pajamoms priskiriamos pajamos.

- Jeigu gyventojas vykdamasis žemės ūkio veiklą privalo registruotis arba yra įregistruotas PVM mokėtoju, jo gautos (uždirbtos) pajamos iš žemės ūkio veiklos **priskiriamos apmokestinamosioms pajamoms**, nuo kurių gyventojas privalo sumokėti ir deklaruoti mokėtiną gyventojų pajamų mokestį.
- Apskaičiuojant ir deklaruojant 2019 metų ir vėlesnių mokestinių laikotarpių pajamų mokestį, taikomas **15 procentų** pajamų mokesčio tarifas. Taikant šį tarifą apskaičiuota pajamų mokesčio suma **mažinama pajamų mokesčio kredito suma**.

Pajamų mokesčio tarifas nustatytas GPMĮ 6 straipsnyje.



3. PAJAMŲ, GAUTŲ IŠ ŽEMĖS ŪKIO VEIKLOS, APMOKESTINIMAS

3.2 Apmokestinamosioms pajamoms priskiriamos pajamos.

➤ **Pajamų mokesčio kredito suma** apskaičiuojama pagal formulę:

1) kai metinės apmokestinamosios individualios veiklos pajamos **neviršija 20 000 eurų per metus**:

Pajamų mokesčio kreditas = metinės individualios veiklos apmokestinamosios pajamos x 0,1;

2) kai metinės apmokestinamosios individualios veiklos pajamos **yra didesnės negu 20 000 eurų per metus**

Pajamų mokesčio kreditas = metinės individualios veiklos apmokestinamosios pajamos x (0,1 – 2/300 000 x (metinės individualios veiklos apmokestinamosios pajamos – 20 000)).

3) jeigu pagal formulę (šios skaidrės 2 punkte) apskaičiuotas pajamų mokesčio kreditas yra neigiamas, laikoma, kad jis lygus 0.

Formulės nustatytos GPMĮ 18 (2) straipsnyje.



3. PAJAMŲ, GAUTŲ IŠ ŽEMĖS ŪKIO VEIKLOS, APMOKESTINIMAS

3.2 Apmokestinamosioms pajamoms priskiriamos pajamos.

4 pavyzdys

2019 m. gauta 20 000 Eur IV apmokestinamųjų pajamų:

GPM taikant 15 proc.: $20\,000 \times 15 \text{ proc.} = \mathbf{3\,000 \text{ Eur}}$

Pajamų mokesčio kreditas $20\,000 \times 0,1 = 2\,000 \text{ Eur}$

Mokėtinas GPM: $3\,000 - 2\,000 = \mathbf{1\,000 \text{ Eur.}}$

5 pavyzdys

2019 m. gauta 25 000 Eur IV apmokestinamųjų pajamų:

GPM taikant 15 proc.: $25\,000 \times 15 \text{ proc.} = \mathbf{3\,750 \text{ Eur}}$

Apskaičiuojamas pajamų mokesčio kreditas:

$25\,000 \times (0,1 - 2/300\,000 \times (25\,000 - 20\,000)) = 1\,666,66(6)$

Mokėtinas GPM: $3\,750 - 1\,666,67 = \mathbf{2\,083,33 \text{ Eur.}}$



3. PAJAMŲ, GAUTŲ IŠ ŽEMĖS ŪKIO VEIKLOS, APMOKESTINIMAS

3.2 Apmokestinamosioms pajamoms priskiriamos pajamos.

Jei per kalendorinius metus **apmokestinamosios** pajamos (apskaičiuotos iš veiklos pajamų atėmus faktiškai patirtas išlaidas arba, atskaičius 30 proc. gautų pajamų):

neviršija 20000 eurų,
faktiškai
apmokestinamos
5 proc.

viršijus 20000 eurų ribą,
pajamų mokestis
atitinkamai didėja
nuo 5 proc. iki 15 proc.

pasiekia 35000 eurų
sumą, taikomas 15 proc.
pajamų mokesčio tarifas



3. PAJAMŲ, GAUTŲ IŠ ŽEMĖS ŪKIO VEIKLOS, APMOKESTINIMAS

3.2 Apmokestinamosioms pajamoms priskiriamos pajamos.

IV apmokestinamosios pajamos

IV pajamos
(GPMĮ 10 str.)



Leidžiami atskaitymai
(GPMĮ 18 straipsnis)
ir neapmokestinamosios
pajamos (GPMĮ 17 straipsnis)



3. PAJAMŲ, GAUTŲ IŠ ŽEMĖS ŪKIO VEIKLOS, APMOKESTINIMAS

3.2 Apmokestinamosioms pajamoms priskiriamos pajamos.

IV leidžiami atskaitymai

Faktiškai patirtos
išlaidos,
pagrįstos juridinę
galią turinčiais
dokumentais

arba

Suma, lygi 30 proc.
mokestiniu laikotarpiu
gautų (uždirbtų) IV
pajamų (nuostata
netaikoma, kai pajamos (ar jų
dalis) gaunamos iš darbdavio)

3. PAJAMŲ, GAUTŲ IŠ ŽEMĖS ŪKIO VEIKLOS, APMOKESTINIMAS

3.2 Apmokestinamosioms pajamoms priskiriamos pajamos.

Individualios žemės ūkio veiklos leidžiamiems atskaitymams galėtų būti priskiriamos šios gyventojų patirtos **įprastinės žemės ūkio veiklai vykdyti** išlaidos:

- sėklų ir sodmenų, pašarų, trąšų, augalų ir gyvūnų apsaugos priemonių, degalų ir tepalų, atsarginių dalių, įrankių, elektros, vandens įsigijimo išlaidos, ilgalaikio turto (ar jo dalies), priskirto žemės ūkio veiklai, nusidėvėjimo (amortizacijos) sąnaudos, turto remonto sąnaudos, žemės mokesčio ir nuomos sąnaudos, samdomų darbuotojų darbo užmokesčio išlaidos, valstybinio socialinio draudimo įmokos, privalomojo sveikatos draudimo įmokos, privalomos rinkliavos, mokesčiai ir kitos **išlaidos, būtinos uždirbant individualios žemės ūkio veiklos pajamas.**

4. ŽEMĖS ŪKIO VEIKLĄ VYK DANČIŲ GYVENTOJŲ APSKAITOS TVARKYMAS

- Pagrindinis žemės ūkio veiklą vykdančių gyventojų apskaitą reglamentuojantis teisės aktas yra Ūkininko ūkio ir gyventojų, kurie, neįregistravę ūkininko ūkio, verčiasi individualia žemės ūkio veikla, veiklos buhalterinės apskaitos tvarkos aprašas (toliau – BA aprašas), patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. spalio 19 d. nutarimu Nr. 1101
- BA apraše nurodyta, kad tvarkant ūkininkavimo apskaitą, reikia vadovautis Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymu ir BA aprašu, taip pat galima vadovautis žemės ūkio ministro patvirtintomis rekomendacijomis.
- Žemės ūkio veiklą vykdančios gyventojai patys pasirenka buhalterinės apskaitos tvarkymo būdą – taikant dvejybinio įrašo ar paprastojo įrašo būdą.
- Apskaitą gali tvarkyti pats žemės ūkio veiklą vykdančias gyventojas, jo partneriai, samdomas darbuotojas (buhalteris), pagal sutartį apskaitos paslaugas teikianti įmonė arba tokias paslaugas savarankiškai teikiantis asmuo.

4. ŽEMĖS ŪKIO VEIKLĄ VYK DANČIŲ GYVENTOJŲ APSKAITOS TVARKYMAS

- Parduodamas savo produkciją ar suteikdamas paslaugas nespecializuotoms žemės ūkio produkcijos supirkimo įmonėms, kitiems ūkininkams, privatiems asmenims, žemės ūkio veiklą vykdantis gyventojas apskaitos dokumentus surašo pats. Parduodamas savo užaugintą produkciją turguje, žemės ūkio veiklą vykdantys gyventojai gali surašyti Produkcijos pardavimo rinkoje žiniaraštį arba kitą laisvos formos dokumentą.
- Priklausomai nuo to, ar ūkininkas yra PVM mokėtojas, ar ne, jis išrašo PVM sąskaitą faktūrą, sąskaitą faktūrą arba kitą laisvos formos produkcijos pardavimo dokumentą. Jei pirkėjai už paslaugas (prekes) atsiskaito grynaisiais pinigais paslaugos suteikimo (prekių pardavimo) metu, papildomai jokio apskaitos dokumento išrašyti nereikia. Jeigu pirkėjai atsiskaito grynaisiais pinigais ne paslaugos suteikimo (prekės pardavimo) momentu, pavyzdžiui, sumoka avansą (ar atsiskaito vėliau), grynujų pinigų gavimo momentu gyventojas turi išrašyti Pinigų priėmimo kvitą (jo naudojimo, išrašymo ir apskaitos taisyklės patvirtintos Lietuvos Respublikos finansų ministro 2002 m. spalio 30 d. įsakymu Nr. 340). Atsiskaičius pavedimu – Pinigų priėmimo kvito išrašyti nereikia.

4. ŽEMĖS ŪKIO VEIKLĄ VYKLANČIŲ GYVENTOJŲ APSKAITOS TVARKYMAS

- Pajamų mokestį nuo mokestiniu laikotarpiu gautų (uždirbtų) individualios veiklos pajamų reikia sumokėti pasibaigus kalendoriniams metams iki kitų metų gegužės 1d.
- Atsižvelgiant į susidariusią situaciją dėl COVID-19, už 2019 metus gyventojų pajamų mokesčio deklaravimo ir sumokėjimo terminas yra nukeliamas. Vietoje buvusios gegužės 4 d., šiais metais pajamas deklaruoti bei mokestį sumokėti reikės iki liepos 1 dienos.
- Metinėje pajamų mokesčio deklaracijoje (GPM311 formoje) apskaičiuotą pajamų mokestį reikia sumokėti į vieną iš VMI biudžeto pajamų surenkamųjų sąskaitų (įmokos kodu 1441).

5. ŽEMĖS MOKESTIS

| | |
|---------------------------------|--|
| Pagrindinis teisės aktas | Lietuvos Respublikos žemės mokesčio įstatymas |
| Mokesčio mokėtojai | Žemės savininkas – fizinis asmuo ir juridinis asmuo. |
| Mokesčio objektas | Fiziniams ir juridiniams asmenims nuosavybės teise priklausanti Lietuvos Respublikoje esanti privati žemė, išskyrus miško žemę ir žemės ūkio paskirties žemę, kurioje įveistas miškas Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka. |
| Mokesčio tarifai | Nuo 0,01 procento iki 4 procentų žemės mokestinės vertės. Konkrečius žemės mokesčio tarifus nustato kiekviena savivaldybė individualiai. |
| Mokestinis laikotarpis | Kalendoriniai metai. |

5. ŽEMĖS MOKESTIS



Mokestinė vertė

1. Žemės vidutinė rinkos vertė,
2. Gali būti laikoma ir žemės vertė, nustatyta atlikus individualų žemės vertinimą, jeigu:
 - a) Registrų centro nustatyta žemės vidutinė rinkos vertė skiriasi nuo individualiu žemės vertinimu nustatytos žemės vertės daugiau kaip 20 procentų ir
 - b) Registrų centro nustatytos žemės vidutinės rinkos vertės ir individualiu žemės vertinimu nustatytos žemės vertės skirtumas susidarė ne dėl žemės naudojimo ne pagal numatytą paskirtį, būdą, pobūdį, disponavimo ja suvaržymų dėl hipotekos ar kitų savininko prievolių, ir
 - c) individualaus žemės vertinimo ataskaita atitinka Vyriausybės nustatytus reikalavimus.
3. Žemės ūkio paskirties žemės, išskyrus apleistas žemės ūkio naudmenas, mokestinė vertė yra jos vidutinė rinkos vertė arba vertė, nustatyta atlikus individualų žemės vertinimą, padauginta iš koeficiento 0,35.

5. ŽEMĖS MOKESTIS



Pagrindinės lengvatos ir išimtys

- Žemės mokesčiu **neapmokestinama**: Ūkininko ūkiui steigti įgyta žemė – tris mokesčio mokestinius laikotarpius nuo nuosavybės teisės įgijimo. Tokio pobūdžio lengvata, įskaitant iki Žemės mokesčio įstatymo įsigaliojimo taikytą, tam pačiam asmeniui taikoma tik vieną kartą.
- Savivaldybių tarybų nustatytos lengvatos.
- Kitos lengvatos.

5. ŽEMĖS MOKESTIS



Deklaravimas ir sumokėjimas

Mokestinis laikotarpis – kalendoriniai metai.

- Nauji žemės savininkai mokestį **turi mokėti** jeigu žemė įsigyta pirmąjį pusmetį, – už visus metus; jeigu žemė įsigyta antrąjį pusmetį, – nuo kitų kalendorinių metų.
- Žemės mokesčio **neboreikia mokėti**, kai:
 - žemė perleidžiama pirmąjį pusmetį, – tais pačiais metais;
 - žemė perleidžiama antrąjį pusmetį, – nuo kitų metų.
- Žemės mokesčio **sumokėjimas**:
 1. Žemės mokestį apskaičiuoja centrinis mokesčių administratorius ir užpildytas žemės mokesčio apskaičiavimo deklaracijas mokesčio mokėtojams pateikia iki einamojo mokestinio laikotarpio lapkričio 1 dienos.
 2. Žemės mokestis už einamuosius mokestinius metus turi būti sumokamas iki einamojo mokestinio laikotarpio lapkričio 15 dienos.

6.KURIAIS ATVEJAIS SKIRIAMOS IR (ARBA) NESKIRIAMOS BAUDOS

Pagal Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksą:

- Jeigu vykdoma neįregistruota veikla (150 str.), taikoma bauda nuo 390 iki 1100 eurų.
- EKA kvito neišdavimas (163 str.), taikoma bauda nuo 90 iki 200 eurų.

Baudos neskiriamos:

mokesčių mokėtojui savarankiškai nustatčius ir ištaisius klaidas, pašalinus mokesčių administratoriaus pareigūno mokestinio tyrimo metu nustatytus mokesčių apskaičiavimo, deklaravimo ir sumokėjimo trūkumus ar prieštaravimus ir kt.

**7. AKTUALŪS
KLAUSIMAI – ATSAKYMAI
ŽEMĒS ŪKIO VEIKLĀ VYKDANTIEMS
ASMENIMS**

Dėkoju už dėmesį!
